

Tento text byl vytvořen výhradně pro účely informační kampaně Krajského úřadu Karlovarského kraje „Staňte se pěstounem“.

Specifika romských dětí

Obsah

Předsudky	1
Rozdílné kulturní předpoklady	1
Romský a neromský svět	2
Identita	2
V čem zejména se lišíme	3
V čem zejména se lišíme	4
Cestou ven je tolerance	5

Předsudky

V České republice panuje velká obava z romských dětí, především proto, že je zde celá řada mýtů kolem jejich příjímání okolím.

Stereotypy, předsudky, strach z negativní a nepřiměřené reakce ze strany příbuzných a známých, ale také kvůli celospolečenské atmosféře ve společnosti.

Vždyť podle závěrů Centra pro výzkum veřejného mínění Sociologického ústavu Akademie věd:

„Výrazně nejhorší vztah občané deklarují vůči Romům, jimž nesympatie vyjádřily více než čtyři pětiny (82%) dotázaných, přičemž polovina (51%) zvolila odpověď 'velmi nesympatičtí' a sympatie k Romům vyjádřila jen čtyři procenta dotázaných“.

Velkému procentu romských dětí v ústavech a nízkému zájmu o jejich přijetí pěstouny neprospěla ani známá kniha a osobní zkušenost dokumentaristky T. Boučkové „Rok kohouta“, přesto si

i tyto děti si zaslouží úplnou a funkční rodinu.

Podstatné je:

- Předsudky podněcují nepřiměřené reakce a nahrávají udržování negativních nálad ve společnosti.
- K výchově dětí romského etnika je nutné přistupovat se znalostí jejich kulturních a společenských vzorců .

Rozdílné kulturní předpoklady

Rodiče dnes přijímají do náhradní rodinné péče dítě z jiného etnika většinou proto, že nemohou dostat dítě etnika majoritního nebo nechtějí či nemohou na dítě dlouho čekat.

Základem je však vždy nejprve důkladné poznání odlišné kultury, původem indických Romů. Pokud pěstouni dopředu předvídají a počítají s tím, že chování a jednání romského dítěte,

stejně jako jeho vystupování na veřejnosti, dosavadní výchova, uvažování, odpovědnost a způsob přemýšlení (třeba o budoucnosti) je a vždy bude jiné, později je to nepřekvapí a jsou na takové věci lépe připraveni.

Romský a ne-romský svět

Romské děti, které vyrůstají v neromské rodině, se najednou ocitají mezi dvěma světy. Ne-romský svět jejich nové rodiny je pro ně neznámý základní kulturní rámec.

Rodiny, které přijaly dítě odlišného etnika mnohdy tápou, stávají se středem zvýšeného zájmu okolí a zažívají některé specifické situace.

Identita

Pro romské dítě je naprosto zásadní jeho znalost a informovanost o biologické rodině a seznámení se s kulturním prostředím, ze kterého pochází.

Takové odhalení původu není možné odkládat, protože Rom, zvláště v počínající pubertě, snáší velmi těžce vyjevení reality od někoho, koho neuznává za autoritu.

Hodně bojuje se svou identitou. Začíná si uvědomovat, že to není jen to krásné a zajímavé, o čem si povídali s náhradní maminkou a s čím stále pracují. Není to jen hezká hudba, bohatá historie a zajímavé

pohádky. Být Rom také znamená, že ho občas odněkud vyhodí, se slovy, že tady si „černý“ s námi hrát nebudou. Také se na něj někdy svede, když se někde něco ztratí, aniž by došlo k vyšetřování, spolužáci mu nadávají apod.

Romové mají ve společnosti zkrátka takové postavení, jaké mají.

Z těchto důvodů potřebují pěstouni, kteří přijímají romské dítě, profesionální pomoc, aby si mohli vzájemně vyměňovat informace a zkušenosti a snáze tak nalézat řešení problematických situací.

Je zajímavé, jak občas lidé zapominají na běžné společenské zábrany, když potkají rodinu s dítětem, které se od ostatních členů výrazně odlišuje

Odkud jsi a kam jdeš?

Rozdílný způsob života

Titulek popisující obrázek nebo grafiku

Specifické jsou odlišné a jednoznačně dané úlohy muže a ženy v rodině.

Historickou determinací je pak model hospodaření. Tzv. žít ze dne na den, neplánovat, či např. likvidace odpadků aj.

Pro Romy je naprosto nepřírodným pojmem též tzv. „odložení požitku“ a podmiňování např. „nejdřív povinnosti, potom zábava“.

Normy chování

V čem se zejména lišíme:

Zvyky Čechů a Romů se rozcházejí už u základního pozdravu. Naše typické „Dobrý den“ nahrazují pozdravem „Odkud jsi a Kam jdeš?“

Dalším rozdílem je naše pojetí tichého (a našima oči-

ma) slušného vystupování...

Odlišný je vzorec tykání a vykání.

Pro Čechy je nepochopitelná neochota prosit a děkovat, Romové znají jiné pojetí slušnosti;

Princip pravidla

Neznají princip pravidla jako takového a musí se učit to, že jsou nějaké věci, které platí dnes, zítra, za týden a za rok, a že ty platí pořád stejně. A s

tím náhradní rodič většinou nepočítá, předpokládá, že když dítě sáhne na plotnu, spálí se a zopakuje to ještě jednou, ale pak už to ví. Jenže jsou

děti, které na tu plotnu sahají desetkrát a stejně si to nezapamatují, protože nemají zažitý princip pravidla. V prostředí, kde vyrůstaly, se to nenau-

Výchova dětí

Podle evropské tradice je např. cílem rodiny připravit děti na budoucí život, na jeho profesní a sociální žití a obecně jsou děti vedeny k samostatnosti.

Oproti tomu romská rodina individualitu dětí většinou nepodporuje a klade větší důraz na celou skupinu a širší příbu-

zenstvo, velkorodinu.

Romská výchova byla kolektivní záležitostí komunity a vzorce chování si děti osvojovaly prostřednictvím pozorování a napodobování, neučily se trpělivosti, skromnosti.

Svět dětí a dospě-

V čem se zejména lišíme:

lých nebývá u Romů až tak striktně oddělen-generace si nejsou opozicí.

Nápadným rozdílem je dále absence pro majoritu přirozených odměn a trestů. Rodiče Romům nepřikazují, nezakazují, nevysvětlují; romské děti mají mnohem více volnosti.

Typické pro romské děti je, že pubertální revol-ta se často obrací proti škole a mnoho dalších abnormalit.

Tradiční rozdíly byly potírány

Je toho zkrátka mnoho, co jde vysledovat už v indické pravlasti Romů a jejich styly a vzory chování jsou tedy poměrně lehce předvídatelné. Snaha vyměnit odlišné modely chování ze strany komunistického minulého režimu za principy obvyklé pro

většinovou 'naší' (a jedinou správnou) společnost napáchala nedozírné škody, nabourala Romům tradiční rodinný systém i hodnoty a bohužel dodnes vede ke konfliktním situacím a vzájemnému nepochopení. Avšak i současní Romové se velmi rych-

le mění a přizpůsobují 'evropským a domácím' standardům.

Snaha vyměnit odlišné modely chování za principy obvyklé pro většinovou společnost napáchala nedozírné škody.

—
Snaha modely

Nepaušalizovat

Avšak i současní Romové se velmi rychle mění a přizpůsobují 'evropským a domácím' standardům.

Ani jejich chování a postoje tedy nejde zevšeobecňovat.

STAŇTE SE PĚSTOUNEM

*Není nám lhostejný osud
opuštěných dětí, dětí v
dětských domovech.*

**Jsme na webu:
pestounskapecevvk.cz**

Cestou ven je tolerance

Cestou ven je:

- tolerance dlouhodobých pěstounů,
- lepší a vstřícné sociální a sanační služby, kdy s rodinami je nezbytné pracovat, aby nebyly odebírány děti, které je možné zachovat v původní rodině,
- odebírat děti by měl stát jedině tam, kde jsou opravdu ohrožené, protože biologická rodina není schopná jim poskytnout základní péči,

Úspěšné pěstounství a vzájemné pochopení odlišností je prvním, velmi křehkým, krokem k oboustrannému sblížení a obohacování těchto dvou odlišných mentalit a kultur.

A proto nebojme se Romů, nebojme se pěstounství..